

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธและไทยมุสลิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สตรีไทยที่นับถือศาสนาพุทธและสตรีไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเจาะจงเลือกตัวอย่างจากเขตอำเภอท่าชนะ และอำเภอไชยา ที่อำเภอไชยาเลือกตำบลพุมเรียง อำเภอท่าชนะ เลือกตำบลเกาะมุก เนื่องจากเป็นตำบลที่มีชาวไทยมุสลิมอยู่หนาแน่นที่สุดของแต่ละอำเภอ โดยที่ตำบลเกาะมุกมีสตรีไทยมุสลิมอยู่ 1,138 คน และตำบลพุมเรียงมีสตรีไทยมุสลิมอยู่ 1,240 คน ส่วนสตรีไทยพุทธในตำบลเกาะมุกมี 1,454 คน และสตรีไทยพุทธในตำบลพุมเรียงมี 1,042 คน

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมในตำบลเกาะมุกและตำบลพุมเรียง แห่งละ 120 คน รวม 240 คน

ทั้งนี้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) หมายถึงเลือกสัมภาษณ์เฉพาะสตรีไทยพุทธและไทยมุสลิมที่อายุ 20-60 ปี ในส่วนของสตรีไทยพุทธได้เลือกสัมภาษณ์บ้านเว้นบ้าน เนื่องจากสามารถหากลุ่มตัวอย่างได้ง่าย และได้รับความร่วมมืออย่างดี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีไทยมุสลิมนั้น ทำการสัมภาษณ์ทุกคนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-60 ปี ที่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างน้อย จากการเก็บข้อมูลจริงได้กลุ่มตัวอย่างในตำบลเกาะมุก เป็นสตรีไทยพุทธ 60 คน สตรีไทยมุสลิม 60 คน และในตำบลพุมเรียง ได้สตรีไทยพุทธ 57 คน สตรีไทยมุสลิม 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยแนวทางจากงานวิจัยที่มีผู้เคยทำมาแล้วในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
ได้คำถามและแบบทดสอบแยกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องเกี่ยวกับ อายุ
ศาสนา สถานภาพสมรส สถานภาพสังคม รายได้ การศึกษา อาชีพ มีทั้งหมด 8 ข้อ (ข้อ 1-8)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร (ข้อ 9-18)

ข้อ 9-10 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุ

ข้อ 11-13 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์

ข้อ 14-15 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

ข้อ 16-17 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารจากนิตยสารหรือวารสาร

ข้อ 18 คำถามเกี่ยวกับความสนใจติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อต่าง ๆ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความทันสมัยของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม
คำถามส่วนนี้ดัดแปลงจากงานวิจัยของ Alex In Keles, นุชบา สุธีธร (ภาคผนวก), จินตวดี
พุ่มศิริ (ภาคผนวก) (ข้อ 19-20)

ข้อ 19 คำถามเกี่ยวกับการติดต่อกับสังคมภายนอก

ข้อ 20 คำถามเกี่ยวกับความเชื่อในโชคชะตา การยอมรับนวัตกรรม
การติดตามข่าวสาร การวางแผนอนาคต ความคิดเห็นทาง
การเมือง (มีข้อย่อย 12 ข้อ)

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง คำถามนี้ดัดแปลงมาจาก
งานวิจัยของ พรทิพย์ เย็นจะบก (ภาคผนวก), (ข้อ 21-29)

ข้อ 21 คำถามเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ข้อ 22-27 คำถามเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางการเมือง

ข้อ 28-29 คำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเมือง

การทดสอบเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ได้นำไปทดสอบกับสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม ตำบลนาสาร อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะทางประชากรใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วมาปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องในเรื่องของถ้อยคำภาษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบเกี่ยวกับความทันสมัยด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของ Cronbach ¹ ดังนี้

สูตรสัมประสิทธิ์ คือ

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

k = จำนวนข้อ

s_i^2 = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_x^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

ค่าความ เชื่อถือของแบบทดสอบความทันสมัยที่คำนวณได้ = .76

การวัดตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก คือ

1. พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อมวลชนวัดจาก

ก. การเปิดรับสื่อวิทยุ

ข. การเปิดรับสื่อโทรทัศน์

ค. การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์

ง. การเปิดรับสื่อนิตยสารหรือวารสาร

¹บุษธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย

(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เสรีอนันต์, 2531), หน้า 176.

2. ความทันสมัยของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม วัดจาก
 - ก. ความเชื่อในเรื่องโชคชะตา
 - ข. การยอมรับเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ
 - ค. การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
 - ง. การวางแผนอนาคตสำหรับบุตรหลาน
 - จ. มีความเข้าใจและสนใจการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง วัดในเรื่อง
 - ก. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 - ข. การมีพฤติกรรมทางการเมือง

เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร

1. ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนของสตรีไทยพุทธ และสตรีไทยมุสลิม วัดจากคะแนนความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภท คูณกับระยะเวลาในการเปิดรับสื่อมวลชนนั้น ๆ สำหรับคำถามเกี่ยวกับความบ่อยครั้ง ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อมวลชนให้คะแนนเป็นดังนี้

ก. ความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฟังวิทยุ และดูโทรทัศน์

- การฟังวิทยุ/ เดือน

เปิดรับทุกวัน ๖ ให้ 5 คะแนน

เปิดรับ 4-6 ครั้ง ๖ ให้ 4 คะแนน

เปิดรับสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง ๖ ให้ 3 คะแนน

เปิดรับน้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง ๖ ให้ 2 คะแนน

ไม่เปิดรับเลย ๖ ให้ 1 คะแนน

- การดูโทรทัศน์/ เดือน

เปิดรับทุกวัน ๖ ให้ 5 คะแนน

เปิดรับ 4-6 ครั้ง ๖ ให้ 4 คะแนน

เปิดรับสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง ๖ ให้ 3 คะแนน

เปิดรับน้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง	๖ ชั่วโมง 2 คะแนน
ไม่เปิดรับเลย	๖ ชั่วโมง 1 คะแนน
- การอ่านหนังสือพิมพ์/ เดือน	
อ่านทุกวัน	๖ ชั่วโมง 5 คะแนน
อ่านสัปดาห์ละ 4-6 ครั้ง	๖ ชั่วโมง 4 คะแนน
อ่านสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง	๖ ชั่วโมง 3 คะแนน
อ่านน้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง	๖ ชั่วโมง 2 คะแนน
ไม่อ่านเลย	๖ ชั่วโมง 1 คะแนน
- การอ่านนิตยสาร/ เดือน	
ทุกวันหรือเกือบทุกวัน	๖ ชั่วโมง 5 คะแนน
สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	๖ ชั่วโมง 4 คะแนน
เดือนละ 1-3 ครั้ง	๖ ชั่วโมง 3 คะแนน
หลาย ๆ เดือนอ่าน 1 ครั้ง	๖ ชั่วโมง 2 คะแนน
ไม่อ่านเลย	๖ ชั่วโมง 1 คะแนน
ข. ระยะเวลาในการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารแต่ละครั้ง	
- ฟังวิทยุ	
มากกว่า 60 นาที	๖ ชั่วโมง 4 คะแนน
31-60 นาที	๖ ชั่วโมง 3 คะแนน
16-30 นาที	๖ ชั่วโมง 2 คะแนน
น้อยกว่า 15 นาที	๖ ชั่วโมง 1 คะแนน
- ดูโทรทัศน์	
มากกว่า 120 นาที	๖ ชั่วโมง 4 คะแนน
61-120 นาที	๖ ชั่วโมง 3 คะแนน
30-60 นาที	๖ ชั่วโมง 2 คะแนน
น้อยกว่า 30 นาที	๖ ชั่วโมง 1 คะแนน
- อ่านหนังสือพิมพ์	
มากกว่า 60 นาที	๖ ชั่วโมง 4 คะแนน

31-60 นาที	ให้ 3 คะแนน
16-30 นาที	ให้ 2 คะแนน
น้อยกว่า 15 นาที	ให้ 1 คะแนน
- อ่านนิตยสาร	
มากกว่า 60 นาที	ให้ 4 คะแนน
31-60 นาที	ให้ 3 คะแนน
16-30 นาที	ให้ 2 คะแนน
น้อยกว่า 15 นาที	ให้ 1 คะแนน

คะแนนการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้จากคะแนนความบ่อยครั้ง คูณกับคะแนนของระยะเวลาที่เปิดรับสื่อ นั้น ๆ สำหรับการจัดกลุ่มคะแนนของตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม* ดังนี้

- 1) กลุ่มเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูง
- 2) กลุ่มเปิดรับสื่อมวลชนในระดับปานกลาง
- 3) กลุ่มเปิดรับสื่อมวลชนในระดับต่ำ

* การแบ่งกลุ่มระดับสูง กลาง ต่ำ ใช้หลักการแบ่งดังนี้

กลุ่มระดับสูง คือ ผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย + ครึ่งหนึ่งของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กลุ่มระดับกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่างค่าเฉลี่ย \pm ครึ่งหนึ่งของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กลุ่มระดับต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย - ครึ่งหนึ่งของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ตัวแปรความทันสมัย วัดจากทัศนคติ ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ 12 ข้อย่อย โดยได้กำหนดค่าคะแนนไว้เป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	ได้ 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ได้ 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ได้ 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยมาก	ได้ 1 คะแนน

คะแนนความทันสมัยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้จากผลรวมของคะแนนในคำถามแต่ละข้อ แล้วจัดแบ่งกลุ่มความทันสมัยเป็นสูง กลาง ต่ำ ตามหลักเกณฑ์เดียวกับตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภท

3. ตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.1 วัดจากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ

ถ้าไป	ได้ 1 คะแนน
ไม่ไป	ได้ 0 คะแนน

3.2 วัดจากพฤติกรรมทางการเมืองอื่น ๆ

- การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ

ถ้าเป็น	ได้ 1 คะแนน
ไม่เป็น	ได้ 0 คะแนน

- การร่วมกิจกรรมการเมืองต่าง ๆ

ถ้าเคย	ได้ 1 คะแนน
ถ้าไม่เคย	ได้ 0 คะแนน

คะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้จากผลรวมของคะแนนจากคำถามแต่ละข้อ แล้วจัดกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมือง สูง กลาง ต่ำ ตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทข้างต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในตำบลพุมเรียง และตำบลเกาะมุก ผู้วิจัย คัดเลือกนักศึกษาวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 คน เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม 3 คน และ นับถือศาสนาพุทธ 2 คน ทำหน้าที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลร่วมกับผู้วิจัย โดยใช้เวลาดำเนินการทั้งสิ้น 10 วัน ใน ระหว่างวันที่ 2 ตุลาคม 2533 ถึง 11 ตุลาคม 2533

ก่อนที่จะออกทำการสัมภาษณ์ ได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ช่วยวิจัยก่อน เพื่อให้เข้าใจ ความหมายในแบบสอบถามตรงกัน วิธีการสัมภาษณ์ที่ถูกต้องตลอดจนทราบถึงเทคนิค ก่อนจะออก สัมภาษณ์จริง

กรรมวิธีทางข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วคัดเฉพาะที่มีข้อมูล สมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 240 ชุด เป็นข้อมูลจากสตรีไทยพุทธ 117 คน และสตรีไทยมุสลิม 123 คน นำ มาลงรหัสและทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยหาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล ในส่วนที่ 1 ที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 ใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 คือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ-มวลชน ระดับความทันสมัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสตรีไทยพุทธ มีความแตกต่างกับ กลุ่มสตรีไทยมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05)

2.2 ใช้สถิติ Pearson's Product Moment Correlation เพื่อทดสอบ
สมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 2 ระดับความทันสมัยมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 3 ระดับการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางบวก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความทันสมัย

สมมติฐานข้อที่ 4 ระดับการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางบวก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 5 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ใน
ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการศึกษา อายุ และรายได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย